

ják, addig az első idegen nyelv átlagos óraszámjai a középiskolákban jóval meghaladják a kötelező óraszámot, valamint nemzetközi összehasonlításban is kirívóan magasak. Ugyanakkor a nyelvtanuláshoz való hozzáfé-
rés szempontjából jelentős különbségek mutatkoznak: az idegennyelv-oktatásban a leg-
jobban és leggyengébben ellátott tanulók tíz
százaléka között ötszörös az óraszám-kü-
lönbség. Összegzőként álljon itt Vágó Irén
néhány gondolata tanulmánya zárófejezeté-
ből: „(...) a több nyelvoktatás = eredményes
nyelvoktatás illúziójában élve – az ország
egy-másfél évtizede rendkívül jelentős erő-
forrásokat biztosít a közoktatásban folyó
nyelvoktatásra. Ezen erőforrásoknak bőséges-
en fedezni kellene azt, hogy minden közép-
fokú iskolát végző diák legalább egy idegen
nyelvet, illetve minél nagyobb arányban akár
két nyelvet is elsajátíthasson. Annak okait,
hogy ez mégsem valósul meg, a hozzáférési,
az esélyegyenlőségi, illetve az eredményes-
ségi és hatékonysági problémákban véljük
megtalálni” (p. 172). Mindemelllett a szerző
optimistán tekint a jövőbe. Elképzelhetőnek
tartja, hogy a közeljövőben az új érettségi és
az idegen nyelveket beszélő szülők elvárása-
inak hatására a jelenlegi, „vélt iskolahaszná-
ló érdekek” (hosszú és magas óraszámú
nyelvtanulás) helyett a „társadalom valós ér-
dekei” (magas szintű nyelvtudás és önálló
nyelvtanulásra való képesség) válnak megha-
tározóvá az iskolai nyelvoktatási rendszer
alakításában.

A kötet írásai az oktatáspolitikai és nyelv-
politikai prioritások mentén több ponton
érintkeznek, a szerzők azonban más-más as-
pektusból tárgyalják az azonos témákat. Az
olvasó egy-egy részterületen való elmélyedé-
sét segíti a kötet számos kereszthivatkozása.
Lényeges megemlíteni, hogy a 179 lapnyi
könyvben 83 ábra, táblázat található, ame-
lyek fontos adatokat szolgáltatnak, és adek-
vát módon kapcsolódnak a tárgyalt részté-
mákhoz. Emellett a kötet függelékében meg-
található az „Idegennyelv-tanulási utak” című
kutatás kérdőíve. A kötet szakmai értékét to-

vább emeli a tanulmányokhoz kapcsolódó
gazdag és naprakész szakirodalom.

Összefoglalva: A *Fókuszban a nyelvtanu-
lás* című kötet nagy szakmai igényességgel
megírt informatív írásaival átfogó képet nyújt
iskolai nyelvoktatási rendszerünkről, és jog-
gal számíthat széles olvasóközönségre. Kí-
váncsian várjuk az „Idegennyelv-tanulási
utak” című kutatásnak a tanulmánykötet elő-
szavában megígért folytatását, amelyben
fény derül a 2004 óta az iskolai nyelvoktatási
rendszerből kilépett tanulók nyelvtanulási út-
jainak tényleges eredményességre.

Szénich Alexandra

Forintos, Eva

**Aspects of Language Ecology:
English-Hungarian language
contact phenomena in
Australia**

Veszprém: Pannon Egyetemi Kiadó,
2008. 97 p.

Ausztrália emigráns közösségei gazdag kuta-
tási teret szolgáltatnak a nyelvi kontaktusok
elemzéséhez. A szigetországban a lakosság
41 százaléka vagy első generációs bevándor-
ló, vagy legalább egyik szülője révén másod-
dik generációs bevándorló. Az ausztráliai
nyelvi közösségek hozzávetőleg 250 emigráns
nyelvet és kultúrát képviselnek.

Forintos Éva könyve az ausztráliai magyar
nyelvhasználatba ad betekintést egy magyar
nyelvű, az ausztráliai magyarok által támoga-
tott folyóiratból gyűjtött példák alapján.
A könyv újszerűsége abban rejlik, hogy a mai
napig keveset tudunk az ausztráliai magyar
diaszpóra nyelvhasználatáról, és arról, hogy
milyen kontaktusjelenségek jellemzik az
ausztráliai magyarok nyelvét. A munka ezen
a téren gazdagítja a magyar nyelvészek
könyvtárát. A kutatás az ausztráliai írott ma-
gyar nyelv fonológiai, morfológiai és eset-
grammatikai jegyeire ad kiváló példákat. Bár

a mélyebb pszicholingvisztikai és szociolingvisztikai elemzés nem célja a kötetnek, a példák alapján betekintést nyerünk abba, hogy hogyan hat az angol nyelv a magyar nyelv használatára az ausztráliai magyarok körében.

A kutatás alapját egy 100.000 szavas korpusz adja, mely az ausztráliai *Magyar Élet* című újságban, a legnépszerűbb magyar lapban jelent meg 2000 és 2001 között. A szerző megjegyzi, hogy az újságcikkek nem feltétlenül autentikus kétnyelvű szövegek, hiszen a szerkesztők gyakran kijavítják a beküldött írásokat; a főszerkesztő azonban megerősítette, hogy az újságban közölt hirdetési szövegeket nem szerkesztik át, a kutatás pedig ezeket a hirdetési szövegeket vizsgálja.

Az első két fejezet a kutatás célját és hipotéziseit írja le, a harmadik fejezet a kutatás háttérét elemzi a kontaktus-nyelvészeti szakirodalom tükrében. A negyedik fejezet összegzi a nyelvi érintkezések témájában végzett magyar vonatkozású kutatásokat, az ötödik és a hatodik fejezet betekintést nyújt az ausztráliai magyar diaszpóra történetébe és a kisebbségi sajtó helyzetébe. (Megjegyzendő, hogy a *Magyar Élet*-en kívül mintegy 120 más nemzetiségi újság jelenik meg Ausztráliában.) A hetedik fejezet a korpuszt írja le és elemzi.

A korpusz 116 „tisztá” jövevényszót (pure loanwords) tartalmaz, melyeket az angol írás és kiejtés szabályai szerint közöltek a magyar szövegbe beékelve. Például *superannuation*, *unit*, *take-away*, *shop*, *level*, *Barbeque/BBQ*, *babysitting*, *carport*, *full-time* stb. A jövevényszavak egy másik csoportjába tartoznak az ún. „keverékszavak” (loanblends), melyek az anyanyelvi szótó és az idegen nyelvi (jelen esetben angol) morfológiai (derivációs) képzők és egyéb toldalékok összekapcsolódásával keletkeznek. Például *avenue-ról*, *Drive-ról*, *granny-flat-et*, *rivernél*, *Cathedralban*. Ezeknek a szavaknak a vizsgálata különösen érdekes, mert betekintést kaphatunk abba, hogy a magyar magánhangzó-harmónia szabálya milyen módon érvényesül a keverékszavak létre-

hozása kapcsán. A legérdekesebb példák azonban abból a csoportból kerülnek ki, amely az angol nyelv hatására létrehozott új „magyar” szavakat tartalmazza (native creations). Ezek között szerepelnek *kantinszolgálat* (büfé-szolgálat), *telefonmodor* (telephone-manners), *sikerdús* (success-rich), *téglarakás* (brick-laying), *asztalrendelés* (table ordering) stb.

Összefoglalva: a könyv igen hasznos kiegészítő anyagként szolgálhat a kétnyelvűség és a szociolingvisztika tárgyak oktatásában; elsősorban posztgraduális nyelvészeti tanulmányokat vagy kutatást folytató olvasóknak ajánlott. A könyv továbbá hasznos lehet az ausztrál–magyar fordítás és tolmácsolás területén.

A könyv 69 referenciát és indexet tartalmaz.

Hatoss Anikó

Held, Gudrun – Sylvia Bendel (szerk.)
Werbung – grenzenlos.

Multimodale Werbetexte im interkulturellen Vergleich

(sprache im kontext 31.)

Frankfurt am Main: Peter Lang GmbH, 2008. 246 p.

Recenziót írni nem egyszerű, ha a szerzője nem rendelkezik nagyon alapos ismeretekkel a recenzeálandó mű által tárgyalt tudományág területén, mert szinte törvényszerűen sérül a recenzió az az ismérve, hogy értékelve írja le a tartalmat a szakközönség tájékoztatására: ilyenkor eltolódik a recenzió a pusztán tartalmi ismertetés felé. Különösen nehéz a helyzet olyan kézikönyv esetében, amely egy Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus 12 szekciójának előadásait tartalmazza. A „Werbung – grenzenlos” [Reklám – határok nélkül] című konferenciát 2006-ban Münsterben Sylvia Bendel szervezte és vezette, és ennek az anyagát Gudrun Held később kiegészítette még néhány cikkel.